

**VERENIGING TOT BEHOUD VAN OUD,
GROEN EN LEEFBAAR VOORSCHOTEN**

Nieuwsbrief

48^e jaargang, nr. 3

September 2016

Open Monumentendag Voorschoten

10 september 2016

Programma

zie www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl
en het blad van het Weekend van Voorschoten

Colofon

Vereniging

De Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten wil het culturele erfgoed van Voorschoten beschermen. Met de organisatie van de Open Monumentendag in Voorschoten en lezingen en activiteiten voor leden houden we de kennis en belangstelling voor ons erfgoed levend. Ook is de Vereniging een actieve en kritische gesprekspartner van gemeente, provincie en rijk als het om ruimtelijke ontwikkeling en het groen in ons dorp gaat.

Het website-adres van de vereniging is www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl

Bestuur van de Vereniging

Stan Dessens	Van Hamellaan 46	Voorzitter	561 6381
Jan Willem Sentrop	Pr Margrietlaan 32	Secretaris	561 6694
Emile de Haas	Veurseweg 113	Penningmeester	561 7108
Karel de Beer	Sixlaan 76	Bestuurslid	561 8301
Henny van der Klis	Grieglaan 10	Bestuurslid	561 3191
Bart van Oirsouw	Sweelinckhof 14	Bestuurslid	06 5254 0076
Helmi de Ruiter	Leidseweg 5	Bestuurslid	561 2644

Het e-mailadres van het bestuur is bestuur@oglv.nl

Ledenadministratie

Ton de Jong, Baron Schimmelpenninck v.d. Oyelaan 54, 2252 EC Voorschoten, tel.nr. 071 561 6113. Aanmelding en wijzigingen kunt u doorgeven via: ledenadmin@oglv.nl of via genoemd postadres.

De minimumcontributie bedraagt voor het kalenderjaar 2015 € 7,50. U kunt ook een lidmaatschap voor het leven afsluiten voor € 150.

Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief verschijnt viermaal per jaar. Kopij kan worden ingeleverd bij: nieuwsbrief@oglv.nl.

Verspreiding

De distributie van de *Nieuwsbrief* wordt gecoördineerd door Helen Raap, tel.nr. 071-561 2754. In Voorschoten bezorgen leden de Nieuwsbrief.

Activiteiten

Alle komende activiteiten voor onze leden kunt u lezen op onze website.

Inhoudsopgave

Van de voorzitter:	4
Open Monumentendag 2016	6
Iconententoonstelling	8
Een dag uit het leven van boer van Vliet	11
De kerkkist van Voorschoten	15
Actualiteiten	
Fietsenstalling station	21
Samenspraak met de bevolking	21
Eenvoudiger mailadressen	23
Nieuwsbrief digitaal?	24
Ontwikkelingen park Ter Wadding	25
Activiteiten	27
Nieuwe leden	25
Contact	27

Van de voorzitter

De derde nieuwsbrief van het jaar is traditioneel gewijd aan Open Monumenten Dag (OMD). Zo ook deze keer. Ik nodig alle inwoners van Voorschoten en velen van daarbuiten uit om een of meerdere van de opengestelde monumenten te bezoeken. In Voorschoten hebben we twee bijzondere 'monumenten', namelijk twee beschermde dorpsgezichten. Het eerste is het centrum van ons dorp, waar vele activiteiten van het Weekend van Voorschoten plaats vinden. Het tweede beschermde dorpsgezicht is het buitengebied tussen de dorpen Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten. Dat aaneengesloten groene gebied is het grootste beschermde dorpsgezicht van Nederland. De Duivenvoordecorridor, gelegen tussen Leidschendam en Voorschoten, is daar een onderdeel van. Onze vereniging zet zich met twaalf andere organisaties in om dat gebied ook daadwerkelijk groen te houden; groen betekent voor ons vrij van grootschalige bebouwing. Het is u inmiddels bekend dat daar wolken aan de horizon opdoemen, zowel in Leidschendam als in Voorschoten. Het gaat om de bouw van vele honderden huizen, waarvan het leeuwendeel in Leidschendam, maar ook een fors contingent in Voorschoten rondom de Bollenschuur. Daartegen hebben wij een petitie opgesteld om u de gelegenheid te geven uw stem daarover te laten horen:

HOUD DE DUIVENVOORDECORRIDOR GROEN!!

Op de OMD zullen wij met nadruk ruimte geven aan allen, voor wie de Duivenvoordecorridor een lief ding waard is, om die petitie te ondertekenen. In onze stand in de Voorstraat en op andere plaatsen wordt u daarvoor de gelegenheid geboden. Roep ook anderen op om dat te doen. Heeft dat zin? Jazeker. Door onze acties lijkt de

gemeente Voorschoten nu bereid om een serieus gesprek met ons te voeren over alternatieven voor het bouwen in de Duivenvoordecorridor. Dat heeft het college van B&W in een gesprek op 11 juli toegezegd. Dat gesprek vindt plaats op 25 augustus en dan zal duidelijk worden of het gemeentebestuur ook daadwerkelijk naar alternatieven wil kijken.

Bij het schrijven van deze bijdrage kan ik daar helaas nog geen nadere mededelingen over doen. Wat ik wel weet, is dat een breed ondersteunde petitie ons sterkt in onze missie om de Duivenvoordecorridor groen te houden.

Stan Dessens

Digitale ondertekening petitie

OGLV heeft tezamen met twaalf andere verenigingen en stichtingen de Duivenvoordecorridor-petitie gelanceerd. Eén van die stichtingen heeft de organisatie van de petitie en de digitale ondertekening op zich genomen omdat die eerdere digitale petitie heeft opgesteld. Zij zijn daarbij in zee gegaan met iPetitions.

Het OGLV bestuur betreurt het dat mensen die de petitie ondertekenden daarna direct werden doorgeleid naar een site van iPetitions en werden geconfronteerd met Engelse teksten en een verzoek om een donatie. Dat is vervelend maar niet rampzalig omdat iPetitions verder niet blijft aandringen. Bij een volgende gelegenheid zal OGLV aan dit aspect meer en beter aandacht geven. Het goede nieuws is dat inmiddels bijna 1000 mensen de petitie ondertekend hebben.

Open Monumentendag

Zaterdag 10 september is het weer zover. In heel Nederland worden monumenten gratis voor het publiek opengesteld. In 1987 werd in navolging van Frankrijk

de Open Monumentendag in Nederland geïntroduceerd, om zo de publieke belangstelling voor monumenten en het draagvlak voor monumentenzorg te vergroten. Met inmiddels bijna een miljoen bezoekers is deze opzet zeker geslaagd te noemen. Open Monumentendag is uitgegroeid tot een van de grootste culturele evenementen in Nederland en is hét instrument geworden om de bevolking op grote schaal in contact te brengen met ons monumentale erfgoed.

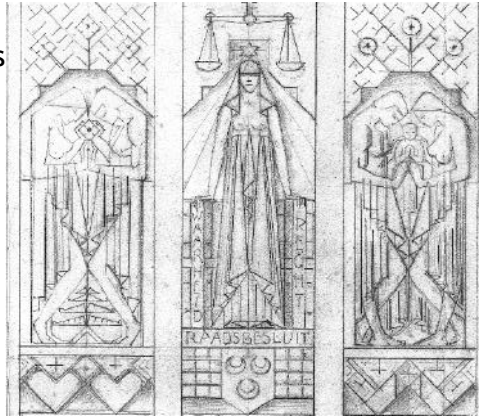

Voorschoten heeft meer dan 100 rijks- en gemeentelijke monumenten en doet al vanaf het begin mee met Open Monumentendag. Ook dit jaar openen zo'n 20 monumenten gratis hun deuren voor het publiek. Een aantal van deze monumenten zult u

ongetwijfeld kennen, zoals Duijvenvoorde, Berbice en Huize Bijddorp. Maar er zijn ook kleinere monumenten die nu privé woonhuis zijn en andere gebouwen die op een of andere manier met de geschiedenis van Voorschoten te maken hebben. Om u een inzicht te geven waar al die monumenten zijn, is er een monumentenkaartje gemaakt dat u op Open Monumentendag gratis kunt halen bij de kraam van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten

(tegenover het Museum Voorschoten) en bij het Centraal informatiepunt van Het Weekend van Voorschoten op het Treubplein.

Open Monumentendag heeft ieder jaar een thema. Dit jaar is dat thema 'Iconen en Symbolen'. Naar aanleiding van dit thema geeft het Comité Open Monumentendag een beknopt boekje uit, waarin het thema wordt belicht, met nadruk op het houtsnijwerk in de Raadszaal van het Gemeentehuis.

Het Gemeentehuis bestaat dit jaar overigens 90 jaar. Er draait een presentatie tijdens Open Monumentendag van oude prenten in de raadszaal en gemeenteraadsleden zijn tussen 13:00 en 16:00 in de raadszaal om te vertellen over de gang van zaken tijdens de raadsvergaderingen.

In de Laurentiuskerk aan de Leidseweg is een tentoonstelling van geschilderde iconen te zien.

Voor het volledige programma verwijzen wij u naar de website van de Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten (<http://www.oudgroenenleefbaarvoorschoten.nl>) of naar het blad van het Weekend van Voorschoten.

Iconententoonstelling

Op Open Monumentendag zijn niet alleen veel Voorschotense monumenten open voor het publiek, ook is in de Laurentiuskerk een aantal iconen te zien die geschilderd zijn door Voorschotenaren. Iconenschilders zelf spreken liever over het schrijven van iconen dan over het schilderen ervan. Daarmee zitten we meteen midden in de discussie, want wat is een icoon eigenlijk?

Een icoon heeft met een schilderij gemeen dat het een venster is. Een gewoon venster is een glasplaat, gevat in een houten raam, waardoor je naar buiten kunt kijken. Je zou een schilderij een namaakraam, een nep-raam kunnen noemen: datgene wat je ziet binnen de lijst is niet de werkelijkheid maar een illusie, gecreëerd door de verbeeldingskracht van de maker van het schilderij.

Het bijzondere van een icoon is dat het een venster naar het goddelijke is. Dichterbij het goddelijke kan een mens niet komen. In Oosters-orthodoxe en Russisch-orthodoxe kerken zie je dat kerkgangers iconen aanraken en ze zelfs kussen om het goddelijke maar zo dicht mogelijk te naderen.

Daarmee zijn iconen veel meer dan religieuze plaatjes: ze verkondigen het heil in vorm, kleur en schoonheid. Wat de preek is voor het oor, is de icoon voor het oog. Zoals (westerse) monniken in kloosters eeuwenlang de Bijbel woord voor woord hebben gekopieerd, zo hebben (oosterse) monniken eeuwenlang iconen gekopieerd. Vandaar dat men spreekt over het schrijven van iconen.

kerkvader Augustinus

Het schrijven van iconen is vooral een ambachtelijke bezigheid. Het begint met het prepareren van de plank. Jan Iemenschot, een van de Voorschotense iconenschilders, gebruikt meestal planken van 30 bij 23 cm, 25 mm dik, maar het kunnen ook andere afmetingen zijn, afhankelijk van de afbeelding. Op de plank komt eerst een linnen doek. Bovenop het linnen komen 12 laagjes krijt vermengd met lijm (er waren 12 apostelen). Tot slot wordt de plank heel glad geschuurd. Nu kan het schrijven van de icoon beginnen. Op de te kopiëren icoon wordt een vel transparant papier gelegd en alle belangrijke lijnen worden overgetrokken. Vervolgens wordt de achterkant van het transparant ingesmeerd met een 'sterke' kleur, waarvoor vaak Engels rood wordt gebruikt. De aldus bewerkte transparant wordt nu op de plaat vastgeplakt en de lijnen op de

transparant worden met een balpen overgetrokken. Daarbij werkt de transparant als carbonpapier. Na verwijdering van de transparant kan het schilderen beginnen.

De gebruikte verf is eitempera, een mengsel van eigeel, water en pigmentpoeder. Eerst worden nu de rode lijnen overgetrokken met zwart of donkerrood, waarna de grote huidvlakken worden ingevuld met okerkleurig incarnaat (huidverf). Tevens wordt de kleding geverfd, waarbij de donkere kleuren eerst worden aangebracht, gevolgd door de lichtere. Voor aureool en achtergrond wordt vaak bladgoud gebruikt.

Aartsengel Gabriël

Het schrijven van een icoon is niet alleen een ambachtelijke bezigheid: het is ook een gewijde bezigheid. Elke schildersessie wordt begonnen met gebed, waarin een zegen wordt gevraagd over

het werk. Ook wordt afgesloten met gebed. De icoon is pas helemaal af als het werkstuk is gewijd. Wanneer de icoon is gemaakt om geschonken te worden, dan dient ook de ontvanger van de icoon de wijdingsplechtigheid bij te wonen.

Naast Jan Iemenschot zullen nog twee Voorschotense iconenschilders werk laten zien: Willy Meijer en Diny Westgeest. Zij hebben alle drie cursussen gevolgd bij de ervaren en inspirerende iconenschilder Piet van der Ploeg uit Noordwijk. Ook Stan Dessen toont twee iconen, uit privé-bezit. Het belooft een bijzondere tentoonstelling te worden in de Laurentiuskerk op Open Monumentendag.

Remmelt Kruizinga

Een dag uit het leven van boer Van Vliet

Het weidegebied waar de Dobbewatering doorheen stroomt, heeft zijn agrarische functie goeddeels behouden. De meeste boerderijen die van oudsher langs en nabij dit water lagen, zijn vrijwel alle verdwenen. De Cathrina's Hoeve, tegenover het station van Voorschoten, is een van de twee nog actieve boerenbedrijven in Voorschoten. Inmiddels is de vierde generatie van Vliet werkzaam op de Cathrina's hoeve. Voor het eerst is de Cathrina's Hoeve opengesteld op Open Monumentendag, aanleiding om eens te gaan praten met met boer Van Vliet.

De dag begint al vroeg voor de boer: samen met zijn broer gaat hij om kwart voor 6 's ochtends de koeien melken. Ze melken zo'n 120 koeien. Er gaan 8 koeien tegelijk in de melkstal; per uur worden er

zo'n 60 koeien gemolken. Ook worden er dan koeien bekapt, geïnsemineerd en de kleine kalfjes gevoerd. Dan kan er om 9 uur ontbeten worden, daarna wordt de dag gevuld met diverse werkzaamheden. 's Middags, van 5 tot 7, worden de koeien een tweede keer gemolken. De boer probeert 's zomers de koeien elke dag te laten grazen op een verse wei, zodat de melk de best mogelijke samenstelling heeft, met veel zachte vetten. Gemiddeld geeft een koe zo'n 25 liter melk per dag. Om de drie dagen komt de melkauto langs om de melktank, waar ongeveer 10.000 liter melk in kan, te legen. De melkauto komt altijd 's nachts, zodat de volgende morgen vroeg de melktank, die na het legen wordt gereinigd, weer helemaal gereed staat om opnieuw gevuld te worden. De melk gaat naar de Cono fabriek in de Beemster, waar er vooral kaas van wordt gemaakt. Daarmee wordt aangesloten op een al heel lang bestaande traditie van het bedrijf als kaasboerderij.

Cathrina's Hoeve

In totaal telt de boerderij zo'n 160 koeien, die als regel elk jaar een kalfje krijgen. De boer hecht er groot belang aan dat het kalfje in de eerste levensdagen gevoed wordt met biest: de voedselrijke, uitgebalanceerde moedermelk. De kalfjes worden niet op het bedrijf gehouden maar verkocht. Elk jaar koopt de boer een aantal jonge melkkoeien om daarmee de veestapel op peil te houden.

Daarnaast houdt boer Van Vliet ook nog eens 45 fokschapen. Daarvan houdt hij een beperkt aantal lammeren om er mee door te

fokken. De beweiding door de schapen speelt een belangrijke rol in het winterseizoen. Dan staan de koeien op stal en houden de schapen, die 's zomers én 's winters buiten blijven, het gras kort zonder de grasmat te vernielen.

Op mijn vraag naar wat de koeien 's winters te eten krijgen, ingekuild gras of hooi, krijg ik ten antwoord: beide. Alleen ingekuild gras, dat meest in het voorjaar is gemaaid, zou de spijsvertering van de koeien van streek doen raken. Zoals wij vezels in ons voedsel nodig hebben, zo is het voor de koeien goed om, naast ingekuild gras, ook hooi te eten te krijgen; hooi dat vooral 's zomers wordt geogst.

Naast het boerenbedrijf levert de boer ook diensten aan de gemeente en aan bedrijven die zich bezig houden met grondwerkzaamheden. Zo levert hij met zijn tractor en watertank water aan, voor het aanbrengen van bronbemaling ten behoeve van bouwprojecten.

Maar de boer is ook natuurbeschermer: hij doet aan agrarisch natuurbeheer. Dat houdt in dat hij aan nestbescherming doet en voor sommige percelen werkt met aangepaste bemesting en een verlate maaidatum. Vooral voor de weidegronden die grenzen aan de bossen van Landgoed De Horsten geldt dat. Door van sommige percelen het gras te laten groeien, worden schuilmogelijkheden gecreëerd voor weidevogels. Weidevogels hebben percelen met lang gras nodig, om te kunnen schuilen, maar hebben daarnaast beweide stukken grasland nodig omdat de insecten die af komen op de koeienvlaaien, het voornaamste voedsel vormen voor de jonge weidevogels. Op mijn vraag hoe de vogelstand zich ontwikkelt, antwoordt de boer dat er sprake is van enige achteruitgang in de weidevogelstand. Vooral de grutto's doen het slecht, terwijl Kievit, scholekster en tureluur zich nog redelijk handhaven.

Boer Van Vliet wijt de achteruitgang aan de toename van predatoren (roofdieren), waarbij hij met name vossen, buizerds en ooievaars noemt. Vooral de vossen richten veel schade aan, omdat ze de eieren leegsllobberen. Voor de vossen is het weiland alleen maar jachtgebied: ze hebben hun holen in de bossen, waar ze overdag verblijven. 's Nachts slaan ze hun slag.

We krijgen een discussie over het vooringenomen standpunt van natuurbeschermers, die de achteruitgang van de vogelstand steevast wijten aan het vroege maaien van het gras door de boeren, waardoor nesten vernield en jonge vogels gedood worden. Boer Van Vliet meldt een interessant fenomeen: de weidevogels gaan, in het midden van de polder, steeds dichter bij elkaar broeden, waardoor de vogels zich beter teweer kunnen stellen tegen rovers en daarmee hun broedsel een betere bescherming kunnen bieden. Eenmaal in de week wordt er door vrijwilligers naar nesten gezocht zodat deze beschermd kunnen worden. Ook vinden er vogel-tellingen plaats, waarmee de vogelstand secuur bijgehouden wordt.

Tureluur

Daarnaast organiseert boer Van Vliet rondleidingen door de polder voor natuurliefhebbers. Op mijn vraag naar de toekomst van het bedrijf antwoordt boer Van Vliet dat er beoogde opvolgers zijn. Hij hoopt dat de boerderij ook in de toekomst vooral een familiebedrijf zal blijven.

Remmelt Kruizinga

De kerkkist van Voorschoten.

Op de website van het archief van de gemeente Voorschoten is de inventaris van het archief van de periode 1400-1811 te vinden. De periode waarover dit deel van het archief van Voorschoten zich uitstrekt is bijzonder. In het archief bevinden zich stukken ouder dan 1574.

Vrijwel alle dorpen in de omtrek van Leiden hebben tijdens het beleg van deze stad in 1574 hun middeleeuws archief verloren. In Voorschoten zijn deze oudste stukken voor een deel wel bewaard gebleven¹.

Het archief is niet helemaal ongeschonden gebleven. Het was opgeborgen in zakken en kisten waarvan alleen de kerkkist in 1574 na het beleg bewaard is gebleven. Na de bouw van het ambachtshuis is de kist daar in 1636, en na de verkoop van het ambachtshuis in 1811 in de dorpstoren terecht gekomen. De dorpstoren was toen in het bezit van de lokale overheid. In 1878 werd het archief in een armzalige toestand in de toren aangetroffen en overgebracht naar de consistoriekamer van de Hervormde gemeente die uiteindelijk het archief heeft overgedragen aan de gemeente Voorschoten².

Er is nog een archief dat informatie kan verstrekken over het middeleeuwse Voorschoten. Dat is het huisarchief van de heerlijkheid Voorschoten dat op kasteel Duivenvoorde is bewaard. Duivenvoorde heeft niet erg geleden onder het beleg van Leiden waardoor ook dit huisarchief behouden is gebleven. Dit archief is bovendien niet bij verervingen opgedeeld maar bleef in zijn geheel 'binnen de familie'. Door deze bijzondere omstandigheden zijn er

¹ J.L. van der Gouw, Het ambacht Voorschoten, Voorburg, 1956, blz. 10.

² Leidse Courant, 27 november 1954, blz. 6

dus nog altijd stukken beschikbaar die ons meer kunnen vertellen over Voorschoten voor 1574.

Over welke stukken hebben we het dan? Een eerste inleiding biedt het boek van J.L. van der Gouw over het ambacht Voorschoten die het oude archief van Voorschoten heeft geïnventariseerd. In dit boek zijn van veel stukken een letterlijke weergave opgenomen.

Wat gebeurde er eigenlijk tijdens het beleg van Leiden waardoor het merendeel van de dorpen gelegen in de nabijheid van Leiden hun archief verloren? Voorschoten deelt weliswaar jaarlijks in de feestelijkheden op 3 oktober als het Leidens ontzet wordt gevierd. Zo hebben de schoolkinderen ook in onze gemeente een vrije dag. Maar onze 16e-eeuwse dorpsgenoten zouden dat hoofdschuddend hebben aangezien. Er was namelijk weinig te vieren voor de inwoners van de dorpen in de nabije omtrek van Leiden nadat de Spaanse troepen het beleg hadden opgegeven. Het was de afsluiting van een chaotische periode met wisselende gezagsverhoudingen en plunderingen over en weer.

De 3 oktober lezing van 2001 was gewijd aan de gevolgen van het beleg van Leiden voor de omgeving van de stad³. Ook in Zoeterwoude en Zoetermeer is het nodige onderzoek gedaan naar de gevolgen van het beleg. Laten we eens nader kijken wat in deze bronnen over Voorschoten wordt gezegd.

De Spaanse troepen hadden geleidelijk tijdens het beleg de stad Leiden in het zuiden met drie linies van de buitenwereld afgesloten. De eerste linie liep van de schans Ter Wadding ('Waddingerschans'), via de dubbelschans bij Allemansgeest ('bij Jaep Claesz.') en de Lammenschans naar Leiderdorp. De tweede linie liep langs de

³ Prof. dr. S. Groeneveld, *Van vyanden und vrienden bedroevet*, Wassenaar 2001

versterkte dorpen Voorschoten en Zoeterwoude ook weer naar Leiderdorp. De dorpen werden van een omwalling voorzien en tot een fort omgebouwd. Geschikte gebouwen werden voor militaire doeleinden gevorderd. Zo zou de kerk in Voorschoten als een munitiedepot dienst hebben gedaan. De derde linie was bedoeld om een aanval in de rug van de eerste twee linies te voorkomen en liep van Den Haag via Voorburg, Leidschendam, Zoetermeer, Benthuisen naar Hazerswoude. De schansen werden verstrekt met puin en bouwmaterialen van gesloopte (land)huizen en kastelen.

Waarschijnlijk zijn om deze reden de Voorschotense kastelen Rosenburg en Roucoop in 1573 door de Spaanse troepen gesloopt. Duivenvoorde is dit lot bespaard gebleven. Omdat het net buiten het strijdgewoel lag, of omdat het kasteel op dat moment nog in handen was van een bondgenoot. Hoe dan ook, de Spaanse legerleiding ontzag het kasteel.

Spaanse soldaten werden in een kampement bij de schansen ondergebracht of ingekwartierd bij de plaatselijke bevolking. Dat was geen onverdeeld genoeg. De huursoldaten werden vaak slecht betaald. Plunderingen waren een welkome en vaak ingecalculeerde aanvulling op lage of niet uitbetaalde soldij. Wassenaar en Voorschoten betaalden daarom tot in 1575 de Spanjaarden aanzienlijke bedragen om plunderingen te voorkomen⁴.

Na het Leidens ontzet plukten de omringende dorpen de wrange vruchten van de strijd. Veel gebouwen waren verwoest, grote delen van de landerijen lagen onder water, 'desolaet en ongebruict', als gevolg van de inundatie. In die jaren vroegen vele pachters om

⁴ Leidse Courant, 28 september 1974, blz. 13.

kwijtschelding of vermindering van de pachtsom omdat het land niets opbracht.

Het duurde nog tot 1580 voor de waterstaatkundige schade was hersteld. Sluizen, bruggen en dijken waren vernield. Om het scheepvaartverkeer te hinderen waren op strategische plaatsen schepen tot zinken gebracht. Op de bodem van de Vliet bij Voorschoten lagen om die reden twee grote schepen die gelicht moesten worden⁵.

De graanmolen van Voorschoten was in 1573 onbruikbaar gemaakt. De Voorschotense molen is naderhand in Wassenaar opnieuw opgebouwd. Inwoners van Voorschoten mochten ook van deze molen gebruik maken. Pas in 1645 kreeg Voorschoten weer zijn eigen molen.

In de versterkte dorpen in de kring rond Leiden waren alle kerkgebouwen vernield. Voorschoten had een opmerkelijk grote kruiskerk voor de toenmalige kleine dorpsgemeenschap, de Sint Laurentius. Al in 1573 hadden de Staten van Holland de katholieke eredienst verboden. Rond datzelfde jaar vertrok de laatste pastoor (Volkert Nicolaasz.) uit Voorschoten.

Er zijn verschillende lezingen over het lot van de kerk en toren bij het beleg van Leiden. De toren zou door de Spanjaarden als uitkijken en seinpost zijn gebruikt. Mogelijk dat in 1573 kerk en toren al werden verwoest, naar alle waarschijnlijkheid door de Leidenaren zelf, om te voorkomen dat de Spaanse troepen er opnieuw gebruik van konden maken. Het kan ook zijn dat het munitiedepot door de Spanjaarden tot ontploffing is gebracht.

⁵ ir. H.A. van Oerle, De rol van de schansen bij het beleg, in Jaarboekje 1974, Vereniging Oud Leiden, blz. 38.

Afbeeldingen laten zien dat de muren nog grotendeels overeind stonden maar dat de kap was verwoest. De oorspronkelijke kruiskerk is nooit hersteld.

In 1577 namen de Staten van Holland een resolutie aan waarin werd bepaald dat de gebouwen en goederen in beslag werden genomen. De kerkgebouwen kwamen als gevolg hiervan in bezit van de lokale overheden die de gebouwen ter beschikking stelden aan de protestanten. Op het platteland waren die in eerste instantie nog niet zo talrijk. Er kon worden volstaan met een kleiner kerkgebouw. Die kerkzaal werd in 1582 tegen de toren binnen de ruïnemuren van de oude kerk gebouwd. Pas in 1742 werden de beschadigde kerkmuren afgebroken. De overblijfselen van de ruïne werden voor een deel gebruikt voor de muur van het kerkhof.

In de inventaris van het archief vinden we een verwijzing naar stukken die betrekking hebben op het herstel van het kerkgebouw en de toren. Zo vinden we een akte van aanbesteding van de wederopbouw van de dorpskerk van 12 mei 1582, het bestek en tekening van de spits met akte van aanbesteding van de opbouw van de toren van 25 mei 1595, een akte van kwitantie door Pieter Thoenisz, timmerman te Leyden, aan Jan Maertensz, kerkmeester te Voorschoten, wegens 1000 carolusguldens voor het opbouwen van de toren van 1 november 1595 en de akte van aanbesteding van de leverantie van een luidklok in de dorpstoren van 29 december 1595. En zo zijn we weer terug bij de archiefinventaris waarmee we begonnen.

C.E. van Winter, Ruïne van de kerk van Voorschoten, 1786, Universiteitsbibliotheek Leiden

Gezien de deplorabele staat van het kerkgebouw na het beleg is het een wonder dat een deel van het middeleeuws archief van Voorschoten uitgerekend in een kerkkist behouden is gebleven. Om met J.L. van de Gouw te spreken; ‘in Voorschoten heeft men op onnaspeurlijke wijze kans gezien om de kerkkist uit de ramp te redden’⁶.

Theo Jorritma

⁶ J.L. van der Gouw, Het ambacht Voorschoten, Voorburg, 1956, blz. 10

Actualiteiten

Fietsenstalling station

Het bestuur van OGLV heeft zich in de afgelopen jaren beziggehouden met de ontwikkelingen rond het Station Voorschoten. In onze gesprekken met o.a. het gemeentebestuur hebben we alternatieven aangedragen voor de door Pro Rail noodzakelijk geachte uitbreiding van de parkeerfaciliteiten. Ons streven was zoveel mogelijk het groen te beschermen en de stallingsfaciliteiten voor fietsen uit te breiden. Al jarenlang (tot de dag van vandaag) kunnen we zien dat de vraag naar stalling voor fietsen het aanbod verre overtreft. Helaas zijn met grote voortvarendheid de parkeerplaatsen voor de auto's uitgebreid.

De stallingsproblemen voor fietsen lost de gemeente op door toe te staan dat fietsen 'tijdelijk overal' mogen staan. Het wordt hoog tijd dat na de vierwielers ook de tweewielers aan de beurt komen!
Karel de Beer

Samenspraak met de bevolking

Het gemeentebestuur van Voorschoten heeft als één van de uitgangspunten van beleid dat men graag kennis neemt van opvattingen die in Voorschoten leven over beleidsvoornemens van de gemeente. Veel wordt tegenwoordig in beleidsvisies voor meerdere jaren vastgelegd. Zo zagen we de laatste tijd een

Woonvisie, een Verkeersvisie en een Economische visie voorbij komen. Daarbij gaat het dus vaak over onderwerpen die duidelijk te maken hebben met de doelstellingen van onze vereniging. Wij maken daarom als vereniging vaak onze opvattingen kenbaar als het gaat om zaken als erfgoed, groenbeheer, verkeer, wonen, ruimtelijke ordening, centrumvoorzieningen e.d. De gemeente nodigt ook bewust belangstellenden en belanghebbenden uit om te reageren op visiedocumenten die voor commentaar ter inzage liggen.

Aan het opstellen van de commentaren van onze vereniging wordt intern veel aandacht besteed. De Commissie Planologie neemt kennis van alles wat met de ruimtelijke ordening in en rond de gemeente te maken heeft. Dat leidt doorgaans tot gedegen reacties, die na een toets door het bestuur, namens de vereniging bij de gemeente worden ingediend. Van gemeentezijde wordt daarna meestal een inventarisatie gemaakt van de ingekomen reacties, per onderwerp gerubriceerd, met de ambtelijke reactie op de ingebrachte vragen en opmerkingen. Zo'n ambtelijke reactienota is soms ronduit teleurstellend. Zo ontvingen we onlangs de reactienota op de Woonvisie 2016-2019. Deze bevat allereerst geen woord van waardering aan al degenen die de moeite namen een reactie op dat visiedocument in te dienen. Verder bleef van de talrijke suggesties die we in onze reactie naar voren brachten vrijwel niets over. Alleen ons voorstel om het wonen boven winkels in het centrum te bevorderen ter wille van de levendigheid en de veiligheid kreeg een positief onthaal aan gemeentezijde. Al het andere was niet aan de orde, maakte onderdeel uit van andere besluitvorming, werd snel weggeschreven of werd helemaal niet behandeld. Van ons aanbod tot bestuurlijk of ambtelijk overleg over onze reactie werd geen gebruik gemaakt. Overigens verging het de inbreng van andere organisaties, de Voorschotense Advies

Commissie (VAC) en het Platform Duurzaam Voorschoten, niet veel beter. Het is natuurlijk niet juist om op basis van één dergelijk reactiedocument algemene conclusies te trekken over de manier waarop het ambtelijk apparaat suggesties en commentaar vanuit de gemeente tegemoet treedt. Wel is duidelijk dat de neiging om steeds weer gedegen commentaar te blijven leveren op beleidsvoornemens en visienota's van de gemeente niet bepaald toeneemt als van het ingebrachte commentaar vrijwel niets de eindstreep haalt. Wij blijven open overleg met de gemeente in al haar geledingen van groot belang vinden. Het College van B&W heeft voorjaar 2015 van zijn kant ook uitgesproken onze vereniging een belangrijke gesprekspartner te vinden waar het gaat om onderwerpen op ons terrein. De open houding die het College als de zijne naar voren heeft gebracht herkennen we niet als de grondhouding van de ambtenaren die de reactienota over de Woonvisie opstelden. Een gemiste kans, waaraan we voorshands geen vergaande conclusies willen verbinden, maar die ons wel te denken geeft. Samenspraak met de bevolking is goed, maar alleen als zij concrete resultaten heeft. An open mind is a joy for ever, misschien kan daar aan gemeentezijde nog eens over nagedacht worden.

Jan-Willem Sentrop

Eenvoudiger mailadressen

Onze vereniging heeft een erg lange naam die ook in onze mailadressen terugkomt. Dat kan gemakkelijker. Daarom hebben we de mailadressen vereenvoudigd tot

....@oglv.nl

Op de laatste pagina vindt u alle nieuwe mailadressen. Het adres van de website zal worden aangepast als de nieuwe site online gaat.

Nieuwsbrief digitaal?

Onze vereniging beschikt gelukkig over een fors ledental dat onze doelstellingen ondersteunt en ons daarom een warm hart toedraagt. Zo'n hoog ledental steunt ons bij het naar voren brengen, gehoord worden en vooral (deels) geaccepteerd krijgen van onze ideeën bij onder andere gemeentelijke en provinciale instanties.

OGLV wil dan ook uiteraard graag alle leden blijven informeren over de zaken die zich in of rond Voorschoten afspelen. Zoals in de Nieuwsbrief van juni is vermeld, is OGLV bezig haar website te vernieuwen. Die moet interactiever, actueler, aantrekkelijker en interessanter worden voor meerdere doelgroepen. OGLV wil hierbij graag overstappen op een digitale Nieuwsbrief die u via de mail kunt ontvangen. Enerzijds ontzien we daarmee het milieu door de besparing op papier en drukinkt, anderzijds sluit het aan bij de wens van veel leden. Wel is OGLV voornemens een jaarlijks themanummer te publiceren en deze in fysieke vorm te distribueren.

Leden van wie wij het mailadres hebben, hebben inmiddels bericht ontvangen met de vraag of wij de Nieuwsbrief in het vervolg per email mogen versturen. Van leden die deze mail niet hebben ontvangen vernemen we graag of u akkoord kunt gaan met een digitale toezending via: ledenadmin@oglv.nl. Bij voorbaat dank.

Ton de Jong
ledenadministratie

Activiteiten

De excursies naar de kunstcollectie Rattan Chadha zijn volledig volgeboekt. Aanmelden is niet meer mogelijk. Iedereen die zich had aangemeld, heeft inmiddels bericht gehad. In december zal het activiteitenprogramma van 2017 worden gepubliceerd.

Cursus buitenplaatsen en landgoederen in Zuid-Holland

In september start de IVN-cursus 'Gastheren van Hollands Buiten' over de Landgoederenzone in de regio Den Haag, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Deze cursus is bestemd voor (toeristische-recreatieve) ondernemers, culturele instellingen en de beheerders van landgoederen en buitenplaatsen in en rondom de Landgoederenzone. Samenwerking tussen de deelnemende buitenplaatsen en andere deelnemers staat in deze cursus centraal. Aan bod komt hoe u uw bezoekers en gasten de cultuurhistorie, het landschap en de natuur kunt laten beleven, hoe de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied kan worden vergroot door samen producten of arrangementen te ontwikkelen en kennis te delen. De cursus bestaat uit vier lesmiddagen beginnend in september. Meer informatie en inschrijven via www.ivngastheervanhetlandschap.nl

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

de heer R.M. Smit	Brouwerlaan 7	Voorschoten
de heer T.C. van Tol	Papelaan84	Voorschoten
mevrouw I.Milot	Frederik Hendriklaan5	Voorschoten
de heer B.W.J.Niemeijer	Van Boeijenplantsoen 6	Voorschoten
de heer H.L.Borsboom	Mozartlaan 32	Voorschoten

Contact

bestuur@oglv.nl

Voor alle bestuurszaken betreffende het beleid van de vereniging; u krijgt een reactie van de secretaris.

penningmeester@oglv.nl

Voor de contributiebetaling en de financiën van de vereniging in het algemeen.

ledenadmin@oglv.nl

Voor aanmelding, verhuizing, wijziging mailadres, opzegging.

jeugd@oglv.nl

Voor alles wat betreft het betrekken van de jeugd bij de historie van ons dorp.

nieuwsbrief@oglv.nl

Voor kopij, deadline, oproepen, mededelingen voor de Nieuwsbrief.

planologie@oglv.nl

Voor alle zaken betreffende nieuwbouw, renovatie, restauratie, monumenten, bestemmingsplannen, groenontwikkeling, planologie (Duivenvoordecorridor, RijnlandRoute), archeologie, e.d.

Activiteitencommissie

Addy van de Lint-van der Poel

Liesbeth Sentrop

Fietje Cramer

Marijke de Kleijn

apvdlint@xs4all.nl

emjquanjer@planet.nl

fietjecramer@outlook.com

vrankrijker@planet.nl